

Antihelmintiká – terapia, rezistencia parazitov prežúvavcov, alternatívy a možnosti riešenia

Prof. MVDr. Marián Várady, DrSc.
Parazitologický ústav SAV, v.v.i.

<https://pau.saske.sk/staff-list/varady/>

Ochrana biodiverzity a antiparazitiká 26.11. 2024

Dnešná agenda

- 01 ANTIPARAZITÁRNA TERAPIA U MALÝCH PREŽÚVAVCOV
- 02 REZISTENCIA NA ANTIHELMINTIKÁ
- 03 PREDCHÁDZANIE VZNIKU REZISTENCIE
- 04 ALTERNATÍVY A MOŽNOSTI RIEŠENIA

1 ANTIPARAZITÁRNA TERAPIA U MALÝCH PREŽÚVAVCOV

ANTIPARAZITÁRNA TERAPIA U MALÝCH PREŽŮVAVCOV

Antihelmintiká

- Anthelmintics are drugs that are used to treat infections with parasitic worms
- flat worms, e.g., flukes and tapeworms and round worms, i.e., nematodes
- The World Health Organization estimates that a staggering 2 billion people harbor parasitic worm infections (<http://www.who.int/worm-control/statistics/>).
- Parasitic worms also infect livestock and crops, affecting food production with a resultant economic impact (domestic pets)

ANTIPARAZITÁRNA TERAPIA U MALÝCH PREŽŮVAVCOV

Antihelmintiká

- drugs available for human treatment were first developed as veterinary medicines
- WHY?
- nations which suffer most from tropical parasitological diseases have little money to invest in drug discovery or therapy

ANTIPARAZITÁRNA TERAPIA U MALÝCH PREŽŮVAVCOV

Triedy antihelmintík

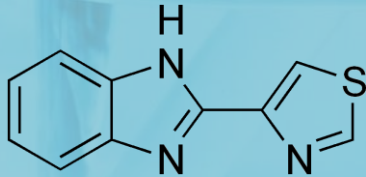
- anthelmintics are separated into classes on the basis of similar chemical structure and mode of action
- narrow spectrum, broad spectrum
- in veterinary medicine 3 classes of broad spectrum anthelmintics have been used for more than 50 years

ANTIPARAZITÁRNA TERAPIA U MALÝCH PREŽŮVAVCOV

Triedy antihelmintík - benzimidazoly

- The first drug within this class, thiabendazole, was discovered in 1961
- Subsequently a number of further benzimidazoles were introduced as broad spectrum anthelmintics
- Their anthelmintic efficacy is due to their ability to compromise the cytoskeleton through a selective interaction with β -tubulin

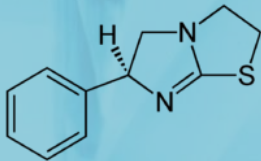
Thiabendazole

ANTIPARAZITÁRNA TERAPIA U MALÝCH PREŽŮVAVCOV

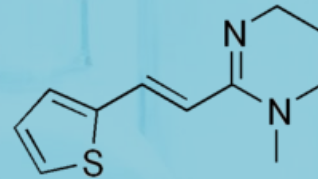
Triedy antihelmintík - tetrahydropirimidíny

- nicotinic receptor agonists
- elicit spastic muscle paralysis due to prolonged activation of the excitatory nicotinic acetylcholine (nACh) receptors on body wall muscle
- Levamisole (1966) anthelmintic and immunomodulator
- Pyrantel (pamoate/citrate/embonate)

Levamisole

Pyrantel

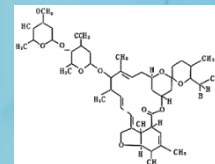

ANTIPARAZITÁRNA TERAPIA U MALÝCH PREŽÚVAVCOV

Triedy antihelmintík – makrocyclické laktóny a avermektíny a milbemicíny

- products, or chemical derivatives thereof, of soil microorganisms belonging to the genus *Streptomyces*
- the avermectins in commercial use are ivermectin, abamectin, doramectin, eprinomectin, and selamectin.
- commercially available milbemycins are milbemycin oxime and moxidectin
- ivermectin: introduced in 1983
- paralysis of nematode pharyngeal and body wall musculature due to high affinity for nematode glutamate-gated chloride channels (GluCl)

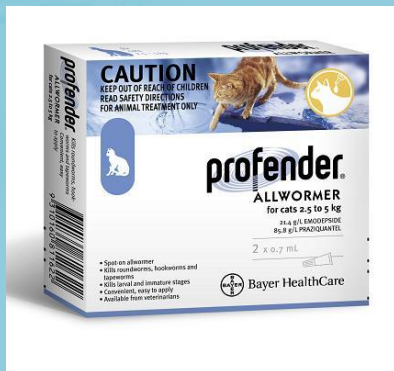
Ivermektín

ANTIPARAZITÁRNA TERAPIA U MALÝCH PREŽŮVAVCOV

Nové triedy antihelmintík

- Cyclopeptide - emodepside (pets)
- amino-acetonitrile derivate (AAD) class of anthelmintics: monepantel

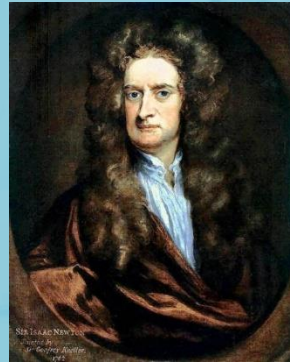
A close-up, profile view of a female scientist in a laboratory. She is wearing a white lab coat, a blue surgical mask, and clear safety glasses with blue frames. Her hair is blonde and pulled back. She is holding a thin, white, flexible tube or pipette tip with her gloved hand. The background is a blurred laboratory setting with various pieces of equipment and a blue-tinted lighting scheme.

2 REZISTENCIA NA ANTIHELMINTIKÁ

REZISTENCIA NA ANTIHELMINTIKÁ

ISAAC NEWTON

1643-1727

ZÁKON AKCIE A REAKCIE

Ak pôsobí jedno teleso na druhé silou (akcia), pôsobí tiež druhé teleso na prvé silou (reakcia), ktorá je rovnako veľká a opačného smeru.

REZISTENCIA NA ANTIHELMINTIKÁ

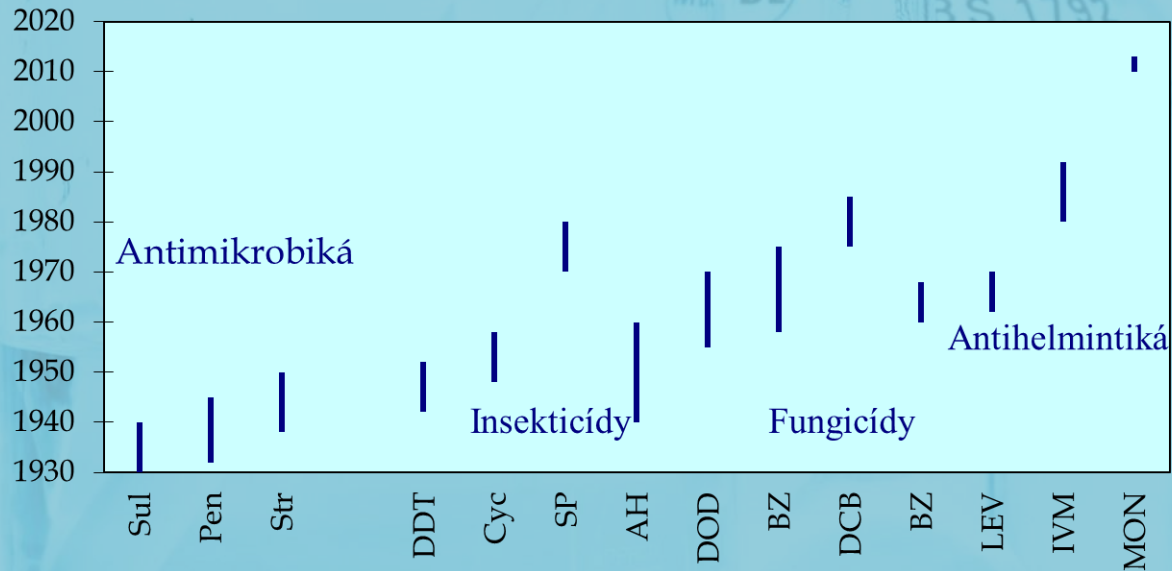
AKCIA A REAKCIA

- Akcia (terapia liečivom)
- Reakcia (vznik odolnosti – rezistencie)

REZISTENCIA NA ANTIHELMINTIKÁ

Vývoj rezistencie voči liečivám

Situácia na Slovensku

1992-1993 BZ 7%

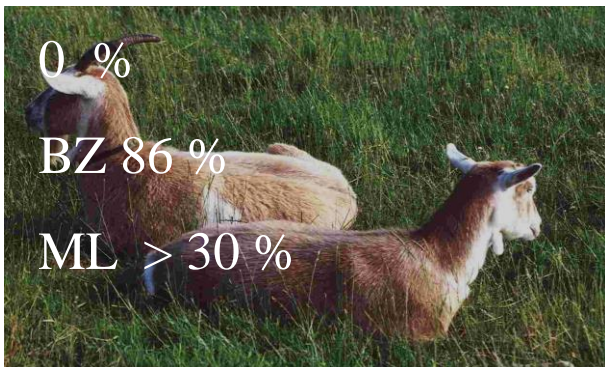
2003-2004 BZ 9%

2011-2012 (BZ, ML) 10%, 10%

1992-1993

2014-2016

2023-2024

1998-2000

RESISTANCE TO ANTIHELMINTICS

„FUTURE“

International Journal for Parasitology:
Drugs and Drug Resistance
Volume 24, April 2024, 100527

Revisiting anthelmintic resistance in sheep flocks from São Paulo State, Brazil

Cesar C. Bassetto ^{a1} ✉, Ana Cláudia A. Albuquerque ^b, José Gabriel G. Lins ^c,
Naiara M. Marinho-Silva ^c, Marianna L.E. Chocobar ^c, Hornblenda J.S. Bello ^a,
Mateus O. Mena ^c, Simone C.M. Niciura ^a, Alessandro F.T. Amarante ^d,
Ana Carolina S. Chagas ^a

prevalent nematode from faecal cultures. The mean efficacy of albendazole was 40%. Only in two farms, levamisole presented a relatively high percentage of reduction in the FECRT about 90%, while ivermectin and moxidectin presented the worst mean efficacy of 34% and 21% among all farms, respectively. Like other anthelmintics, closantel demonstrated low efficacy (63%) across all farms evaluated. Monepantel presented an overall mean efficacy of 79%, but it was the only anthelmintic that presented efficacy $\geq 95\%$, in five farms. The results revealed that gastrointestinal

3 PREDCHÁDZANIE VZNIKU REZISTENCIE

PREDCHÁDZANIE VZNIKU REZISTENCIE

- správne dávkovanie
- odporúčaná terapeutická dávka
- odstránenie aj heterozygotnej populácie červov
- lepšie mierne predávkovať ako podať subterapeutickú dávku
- váženie (nie odhad), alebo podľa najťažšieho zvieratá v skupine

PREDCHÁDZANIE VZNIKU REZISTENCIE

- frekvencia podávania antihelmintika
- priamy vzťah medzi frekvenciou podávania liečív a vznikom rezistencie (9 generácií)
- frekvencia 2-3x počas roka
- správy z krajín s častou rezistenciou (5 - 15x/rok)

PREDCHÁDZANIE VZNIKU REZISTENCIE

- striedanie používaných antihelmintík
- kontinuálne podávanie jedného typu antihelmintika umožňuje postupnú selekciu rezistentných jedincov v populácii
- striedanie antihelmintík s rôznym mechanizmom účinku (BZ/LEV/IVM)
- pomalá rotácia/rýchla rotácia (zmena v priebehu roka)

PREDCHÁDZANIE VZNIKU REZISTENCIE

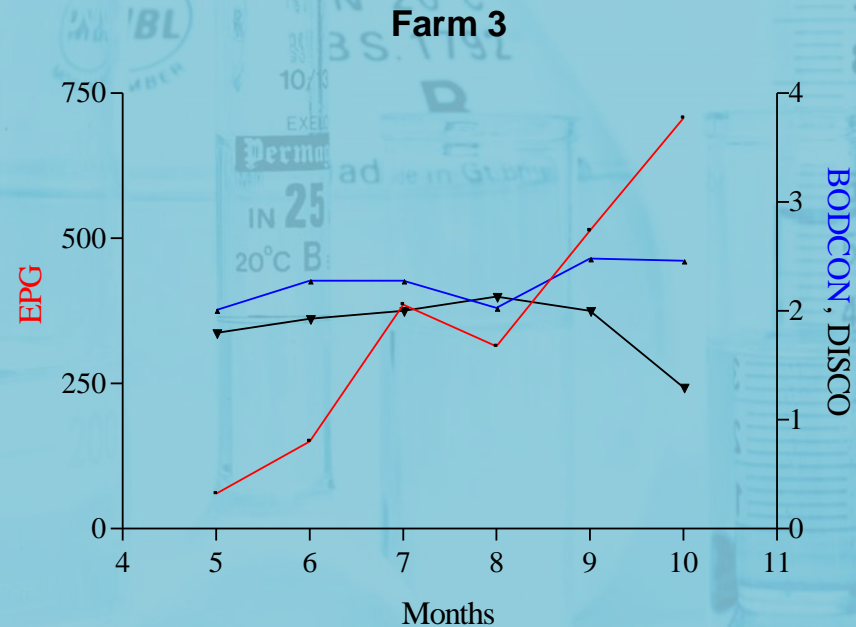
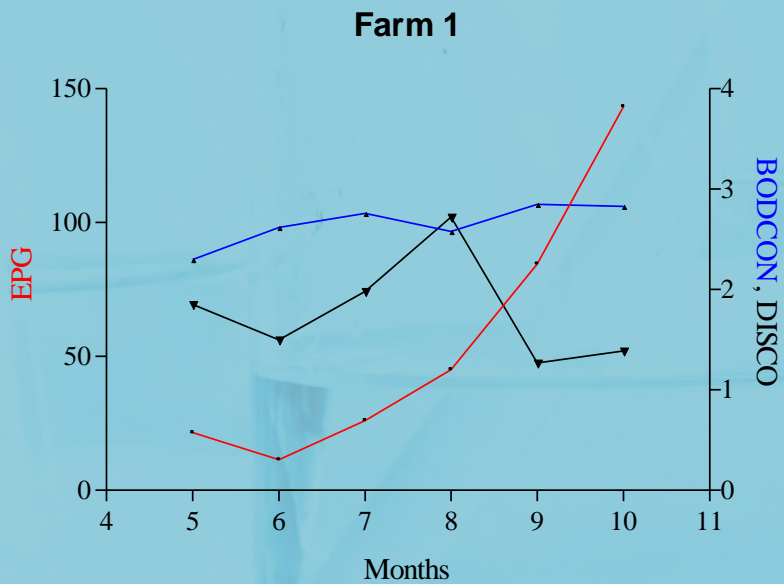
- vhodné chovateľské a pastevné metódy
- striedanie pasienkov
- nižšia intenzita chovu
- výživa
- košarovanie
- striedanie rôznych zvierat na pasienku HD/ovce
- oddelený chov oviec a kôz

PREDCHÁDZANIE VZNIKU REZISTENCIE

- Intenzifikácia chovu (počet/koncentrácia zvierat na pasienku (ha)
- veľkosť pasienkov
- ohradené/nehrazené
- zmena pasienkov počas pastevej sezóny
- parazitostatus zvierat - množstvo infekčných lariev na pasienku - reinfekcia - selekčný tlak antihelmintika

PREDCHÁDZANIE VZNIKU REZISTENCIE

PREDCHÁDZANIE VZNIKU REZISTENCIE

- opatrenia pri presunoch zvierat
- presuny v rámci republiky
- dovoz zvierat zo zahraničia (Nový Zéland)
- karanténa
- zvieratá musia byť účinne odčervené

PREDCHÁDZANIE VZNIKU REZISTENCIE

- Pravidelné vyšetrenie na prítomnosť rezistentných kmeňov
- in vivo (test redukcie počtu vajíčok v truse)
- in vitro (špecializované pracoviská)
- výber vhodného antihelmintika
- neúčinné antihelmintikum → neefektívna investícia

4 ALTERNATÍVY A MOŽNOSTI RIEŠENIA

ALTERNATÍVY A MOŽNOSTI RIEŠENIA

- Použiť liečivo s iným mechanizmom účinku
- BZ rezistencia → použiť ivermektín
- pri nedodržaní pravidiel je účinok len dočasný a rezistencia sa vyvinie aj na nové liečivo
- použitie úzkospektrálneho antihelmintika
- rafoxanid, klosantel - niesú registrované pre použitie na našom trhu
- účinok dočasný

ALTERNATÍVY A MOŽNOSTI RIEŠENIA

- použitie dvoch (troch) liečív s odlišným mechanizmom účinku
- BZ a Levamizol/Tetramizol a IVM
- Triton (Merial)
- vhodné pri prítomnosti multirezistentných kmeňoch parazitov
- riešia situáciu len dočasne

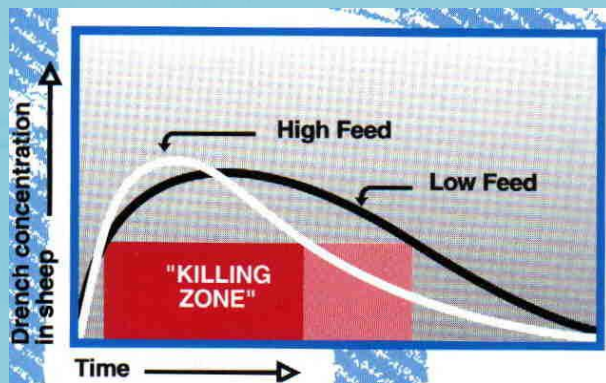

ALTERNATÍVY A MOŽNOSTI RIEŠENIA

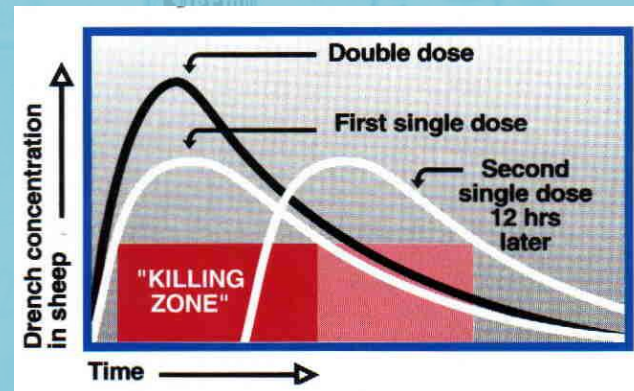
- Použitie nových liečív s odlišným mechanizmom účinku
- ivermektín zavedený do praxe v prvej polovici 80-tych rokov
- viac ako 20 rokov nebolo na trhu antihelmintikum s novým mechanizmom účinku
- Bayer – r. 2006 emodepsid (psy, mačky)
- Novartis r. 2010: monepantel - Zolvyx

ALTERNATÍVY A MOŽNOSTI RIEŠENIA

- Zlepšiť účinnosť prostredníctvom vyššej dostupnosti liečiva v organizme
- ovplyvnenie farmakokinetiky liečiva v hostiteľovi

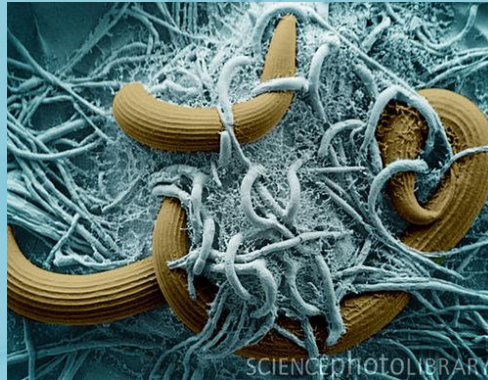
Úprava kŕmnych dávok

Rozdelenie liečebných dávok

ALTERNATÍVY A MOŽNOSTI RIEŠENIA

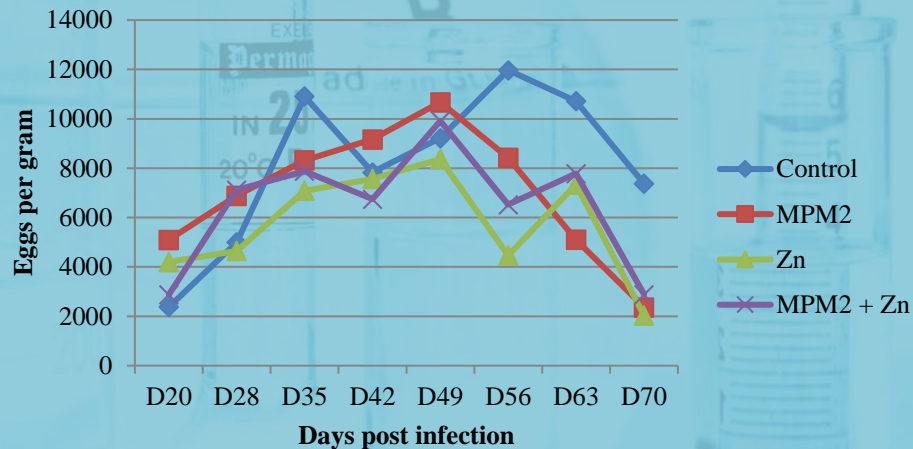
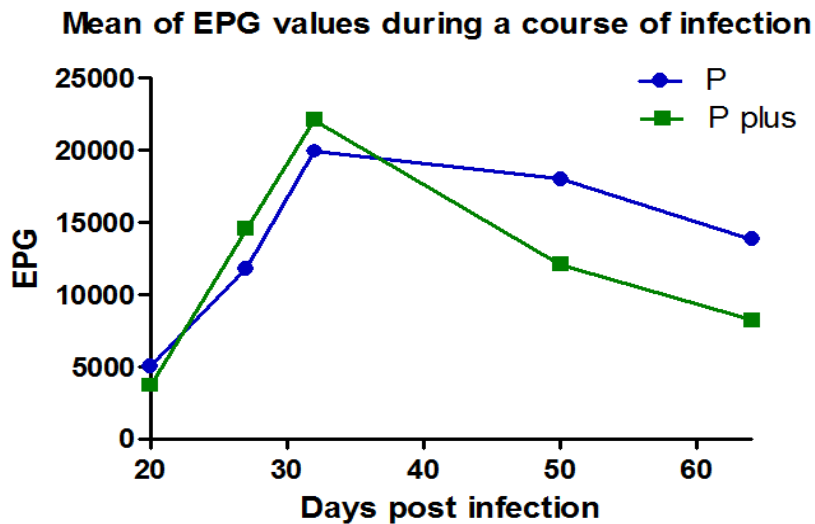
- Nechemoterapeutická kontrola parazitov
- použitie húb (fungi), ktorých mycélium dokáže znížiť koncentráciu infekčných lariev na pastve

- použitie prírodných látok obsahujúcich taníny s antihelmintickým účinkom
- Suplementácia proteínmi
- Suplementácia stopovými prvkami (Zn, Se, Cu)

ALTERNATÍVY A MOŽNOSTI RIEŠENIA

použitie prírodných látok (zmes rastlín s liečivými účinkami) na infekciu parazitom *H. contortus* u jahniat

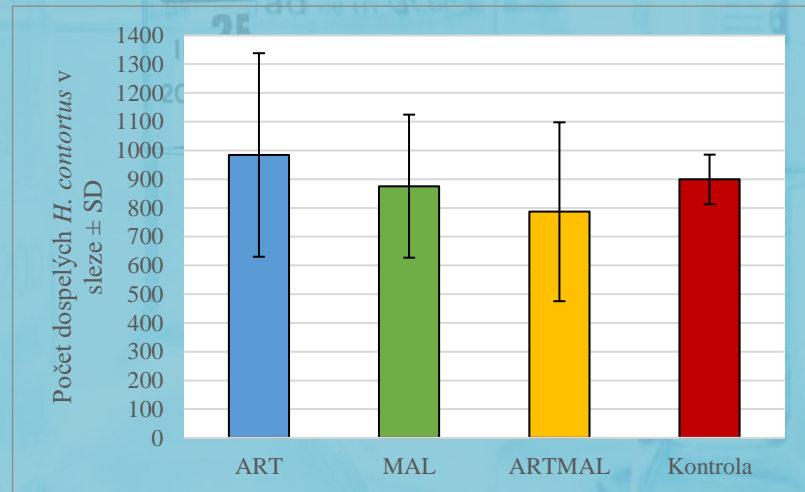
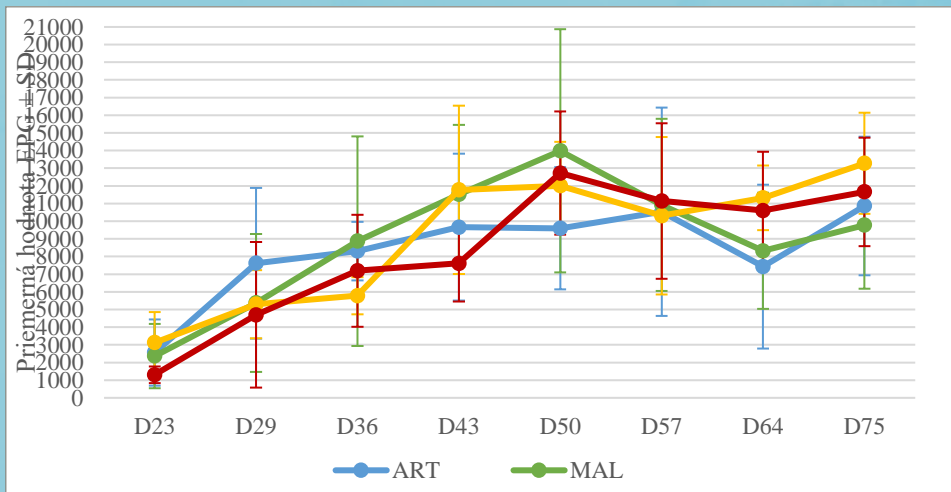

ALTERNATÍVY A MOŽNOSTI RIEŠENIA

Slez lesný a palina pravá

Redukcia produkcie vajčiek na D75 v skupine ART 6,81 % (v D64 29,92 %), v skupine MAL 16,12 % (v D64 21,50 %), ARTMAL vyššie hodnoty ako v kontrolnej skupine

Redukcia celkového počtu adultov v sleze iba v skupine ARTMAL 12,46 % ($p > 0,05$)

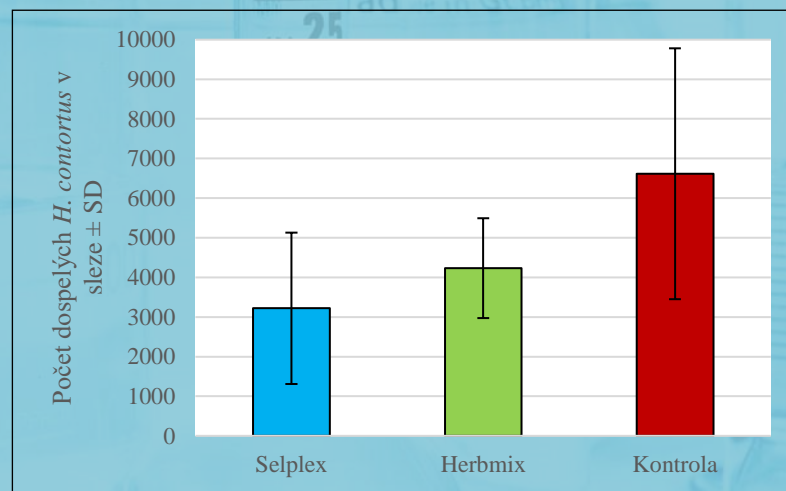
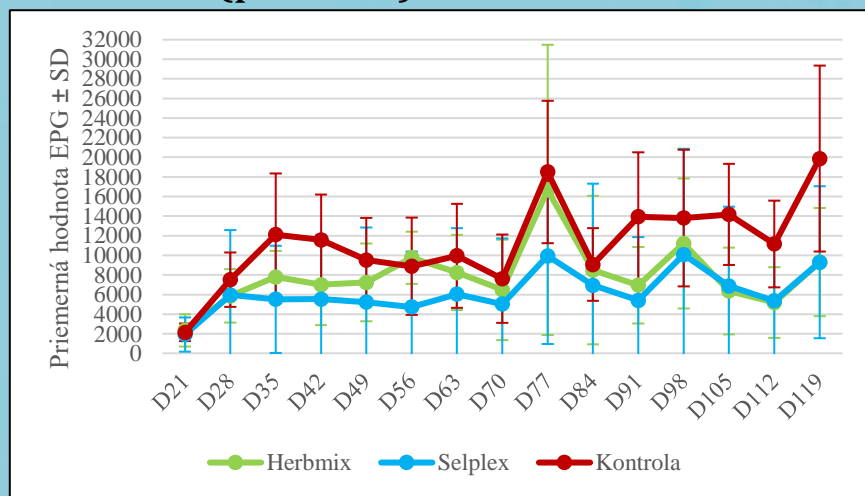

ALTERNATÍVY A MOŽNOSTI RIEŠENIA

Herbmix a Selplex

Redukcia produkcie vajíčok na D119 v skupine Selplex 53,23 % ($p > 0,05$) a v skupine Herbmix 53,15 % ($p < 0,05$)

Redukcia celkového počtu adultov v sleze v skupine Selplex 51,31 % a v skupine Herbmix o 36,04 % ($p > 0,05$)

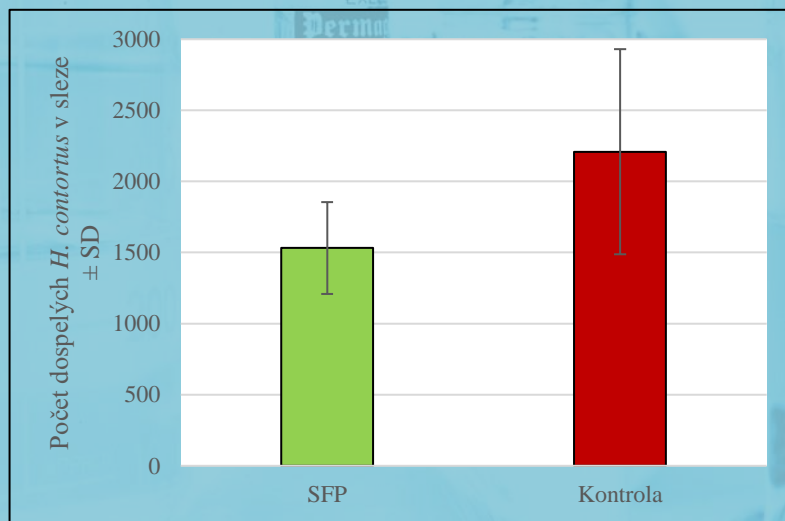
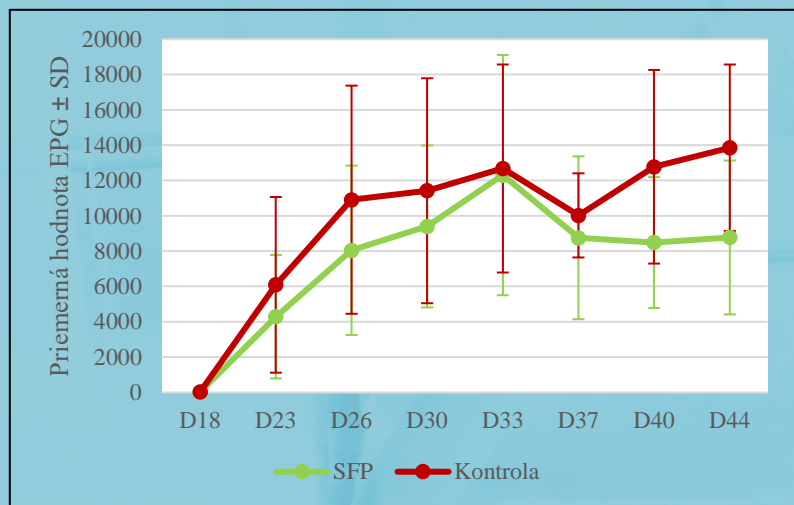

ALTERNATÍVY A MOŽNOSTI RIEŠENIA

Vičenec vikolistý (SFP)

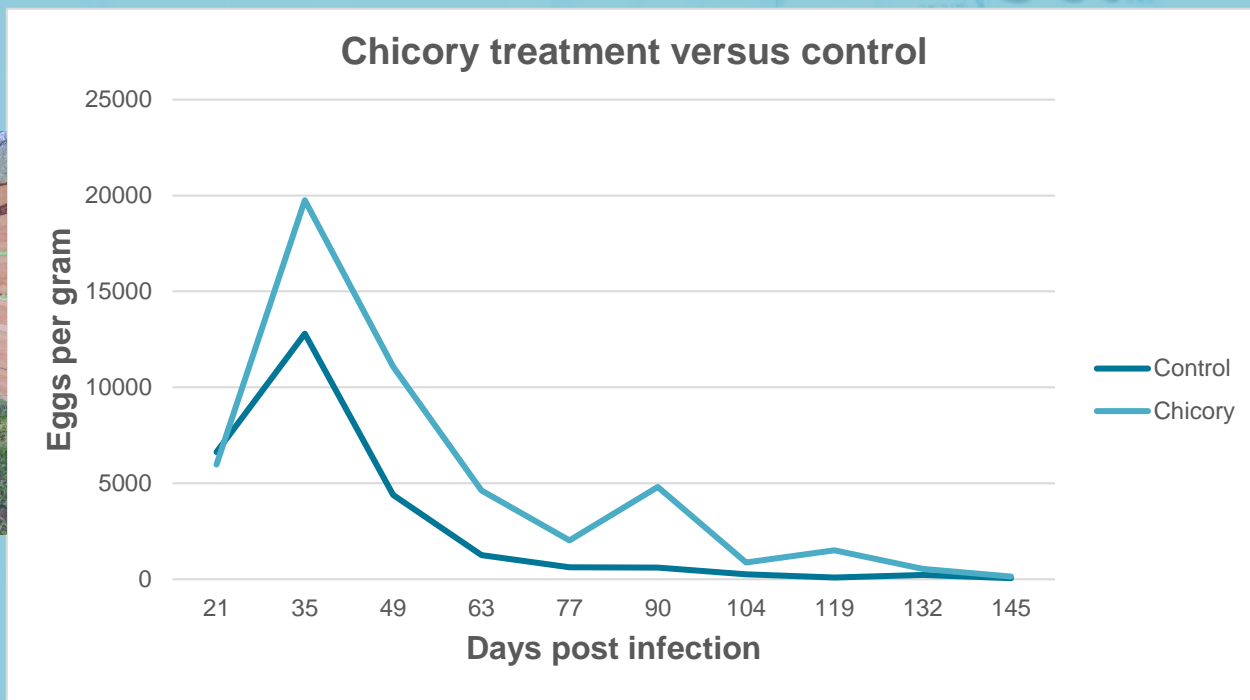
Signifikantná redukcia produkcie vajíčok 36,7 % na D44 ($p < 0,05$)

Signifikantná redukcia celkového počtu adultov v sleze 30,6% ($p < 0,05$)

ALTERNATÍVY A MOŽNOSTI RIEŠENIA

Čakanka (*Cichorium intybus*) versus kontrola (2023)

ALTERNATÍVY A MOŽNOSTI RIEŠENIA

Čakanka versus zinok (nano) versus kontrola (2024)

Ďakujem Vám za pozornosť

INSTITUTE OF
PARASITOLOGY SAS
KOŠICE